

Time: 3 Hours

Total Marks: 100

Instructions:

- i. Figures to the right indicate full marks.
- ii. Working notes should form part of your answers.
- iii. Use of simple calculator is allowed.

Q.1. A State whether the following are True or False:- (Any 10)

10 Marks

1. Finished Goods Cost Control Account is debited when the product is sold.
2. The price received on the sale of a special plant purchased for a contract is credited to the Contract Account.
3. Abnormal gain is recorded on the debit side of the Process account.
4. When actual sales is equal to break even sales the Margin of safety is zero.
5. The effect of a price reduction is always to lower the break-even point.
6. If the selling price and the variable cost decline by the same amount, the contribution per unit will decrease.
7. Standard cost can be used for the valuation of stock and work-in-progress.
8. The main purpose of standard costing is cost control.
9. Comparison of actual results with an Ideal Standard would result in large unfavourable variances.
10. Target cost = Estimated Cost + Desired Profit.
11. Target cost = Selling Price – Desired Profit.
12. Machine setup is normally considered a batch-level cost.

Q.1.B Fill in the blanks: - (Any 10)

10 Marks

1. Administration Overhead recovered is debited to _____ (Finished goods/WIP) Control Account.
2. If the Contract is complete between 25% and 50% _____ (1/3 or 2/3) of the notional profit reduced in the ratio of cash received to work certified, may be transferred to the profit and loss account.
3. Abnormal loss is _____ (debited/credited) to Process Account.
4. A decrease in the variable cost per unit will _____ (increase/decrease) P/V Ratio
5. _____ (Marginal/Standard) Costing, is defined by CIMA, as "the ascertainment, by differentiating between fixed and variable Costs, of marginal costs, and of the effect on profit of changes in the volume and type of output."
6. A 10% increase in the selling price and variable cost per unit _____ (will/will not) change P/V Ratio.
7. Labour _____ (efficiency/cost) Variance is computed by the formula (Standard Hours - Actual Hours) x Standard Rate.
8. Material _____ (usage/price) Variance is computed by the formula (SQ – AQ) x SP.
9. Cost _____ (difference/variance) is the difference between a standard cost and the comparable actual cost during a period.
10. ABC is suitable when there is a _____ (wide/narrow) range of products.
11. In ABC, overheads are allocated in proportion of _____ (volume/activities).
12. Benchmarking of similar processes within the same organization is called _____ (Internal / External) benchmarking.

Q2.A. DEF Ltd. Manufactures a product which passes through three processes.
The following Particulars gathered for the month of March, 2025

20 Marks

Particulars	Process D	Process E	Process F
Basic material introduced (Kgs)	400	208	164
Cost of Basic Raw Material Per Kg (₹)	96	90	35
Indirect Materials (₹)	3500	3500	5000
Direct Expenses (₹)	340	420	4500
Wages (₹)	7680	7600	5000
Overhead (₹)	3840	4320	1522
Normal loss (% on total input)	4%	10%	5%
Sales scrap value per Kg (₹)	-	6	-
Output transferred to next process (%)	50%	60%	-
Output transferred to warehouse (%)	50%	40%	100%

Prepare Process Account

OR

Q2.B.

20 Marks

SAM Ltd. is manufacturing a product which passes through three consecutive processes i.e. Process S, Process A, and Process M. The following figures have been taken from their books for the year ended 31st March, 2025.

Particulars	Process S	Process A	Process M
No. of units produced	2,500	-	-
Rate per unit of units introduced (₹)	200	-	-
Output during the year (units)	2,125	1,875	1,625
Normal loss (% on units introduced in each process)	10%	20%	15%
Scrap value per unit (₹)	50	75	100
Process Stock			
Opening (units)	375	500	375
Closing (units)	250	375	250
Value of Opening stock per unit (₹)	275	425	600
Process Materials (₹)	1,90,000	1,90,000	92,000
Wages (₹)	84,000	1,07,875	71,500
Manufacturing Overheads (₹)	71,000	1,00,000	72,000

Closing stock is to be valued at respective cost of each process. You are required to prepare:

a) Process Accounts

b) Process Stock Accounts

Q3. A

20 Marks

On 1st March 2024 the following balance were extracted from the books of SG Company.

Particulars	Dr.₹	Cr.₹
Stores Ledger Control A/c	2,80,000	-
Work-in-Progress Control A/c	3,00,000	-
Finished Goods Control A/c	2,00,000	-
Cost Ledger Control A/c	-	7,80,000
Total	7,80,000	7,80,000

The Following transaction took place in March, 2024

Particular	₹
Raw Materials: Purchase	7,60,000
Returned to suppliers	20,000
Issued to Production	7,80,000
Returned to stores	25,000
Productive Wages	320,000
Indirect labour	2,00,000
Factory Overheads paid	4,00,000
Selling and Distribution Overheads paid	3,20,000
Finished goods produced	17,00,000
Cost of goods sold	16,50,000
Sales	24,00,000

Prepare the following accounts for the Month:

- Stores Ledger Control A/c
- Work-in-Progress Control A/c
- Finished Goods Ledger Control A/c
- Cost Ledger Control A/c
- Factory Overhead Control A/c
- Office Overhead Control A/c
- Selling and Distribution Overhead Control A/c
- Cost of sales A/C
- Profit and Loss A/c

OR

Q3.B. Rashi Construction Ltd entered into a contract to construct a building.

20 Marks

The contract value is Rs.20,00,000 cash to be realized at 80% of the value of work certified by the architect. The work commenced on 1/4/2023 but it remained incomplete on 31/12/2023 when the final accounts are to be prepared. The facts and figures of the contract are:

Plant charged to contract at the commencement	Rs.70,000
Materials charged to contract	Rs.3,60,000
Wages paid	Rs.3,74,000
Expenses incurred on the contract	Rs.97,500

Total establishment expenses amounted to Rs.92,000 out of which 25% is attributable to this contract.

Out of the materials issued to the contract, material costing Rs.9,000 were sold for Rs.10,000. A part of the plant (costing Rs.5,000) was damaged on 1/10/2023 and the scrap realized Rs.800 only. Plant costing Rs.7,000 was transferred to another contract site on 31/12/2023.

Plant is to be depreciated @ 10% p.a.

Materials in hand on 31/12/2023 Rs.30,000
 Cash received from Contractee Rs.8,50,000
 Cost of work yet to be certified Rs.70,000

Prepare Contract A/c showing therein the amount of profit or loss to be transferred to profit and loss account.

Q4.A. :

10 Marks

The following figures relate to a company manufacturing a varied range of products

Particulars	Total Cost (Rs.)	Total Sales (Rs.)
Year Ending 31-03-2024	1983600	2223000
Year Ending 31-03-2025	2143200	2451000

Calculate:

- P/V Ratio
- Fixed Cost
- Break Even Sales

Q.4.B.

10 Marks

A bakery specializing in biscuit production has the following standards for 10,000 packets:
 Direct Material: 2,000 kg of flour at ₹25 per kg. Direct Labour: 500 hours at ₹120 per hour.
 In a production run, 50,000 packets were produced, and material and labour required was as follows:
 Flour used: 10,200 kg at ₹24 per kg. Labour: 2,600 hours at ₹125 per hour.

Compute:

- Material Price Variance
- Material Usage Variance
- Labour Rate Variance
- Labour Efficiency Variance

OR

Q.4.C.

10 Marks

In a software firm developing mobile apps, the standard labour cost for one app project is:
 - Direct Labour: 150 hours at ₹250 per hour.
 The firm completed 10 projects during the quarter. Labour hours worked: 1,520 hours at ₹240 per hour.

Calculate:

- Labour Rate Variance (LRV)
- Labour Efficiency Variance (LEV)
- Total Labour Cost Variance

Verify that the Total Labour Cost Variance equals LRV + LEV.

Q4.D. You are given the following data for the year 2024 of XYZ Company:

10 Marks

Particulars	(Rs.)
Variable Cost	600000
Fixed Cost	300000
Sales	1000000

Calculate:

- P/V Ratio
- Profit when sales amounted to Rs 1200000
- Break Even Sales

मराठी अनुवाद

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना:

- i. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
- ii. कामकाजाच्या नोंदी तुमच्या उत्तरांचा भाग असाव्यात.
- iii. साध्या गणकयंत्रचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न १. अ. खालील विधाने बरोबर कि चूक हे सांगा:- (कोणतेही १०)

१० गुण

१. उत्पादन विकले जाते तेव्हा तयार वस्तू परिव्यय नियंत्रण खाते नावे केले जाते.
२. कंत्राटसाठी खरेदी केलेल्या विशेष संयंत्रच्या विक्रीवर मिळालेली किंमत कंत्राट खातेमध्ये जमा केली जाते.
३. असामान्य नफा प्रक्रिया खात्याला नावे केला जातो.
४. जेव्हा प्रत्यक्ष विक्री ना नफा ना तोटा विक्रीच्या बरोबरीची असते तेव्हा सुरक्षिततेचा नफा शून्य असतो.
५. किंमत कपातीचा परिणाम नेहमीच ना नफा ना तोटा बिंदू कमी करण्यासाठी असतो.
६. जर विक्री किंमत आणि परिवर्तनीय परिव्यय समान प्रमाणात कमी झाला तर प्रति नग योगदान कमी होईल.
७. साठा आणि प्रगतीपथावर असलेल्या कामाच्या मूल्यांकनासाठी मानक परीव्ययाचा वापर केला जाऊ शकतो.
८. मानक परीव्ययाचा मुख्य उद्देश परिव्यय नियंत्रण आहे.
९. आदर्श मानकाशी प्रत्यक्ष निकालांची तुलना केल्याने मोठ्या प्रमाणात प्रतिकूल फरक निर्माण होतील.
१०. लक्ष्य परिव्यय = अंदाज परिव्यय + इच्छित नफा
११. लक्ष्य परिव्यय = विक्री किंमत - इच्छित नफा
१२. संयंत्र सेटअप हा सामान्यतः वर्ग स्तरीय परिव्यय मानला जातो.

प्रश्न १. ब रिकाम्या जागा भरा: - (कोणत्याही १०)

१० गुण

१. वसूल केलेले प्रशासन उपपरीव्यय _____ (पूर्ण वस्तू/कार्य प्रगतीपथ) नियंत्रण खात्यात नावे केले जाते.
२. जर कंत्राट पूर्ण झाला असेल तर कामाच्या प्रमाणित रोख रकमेच्या प्रमाणात कमी केलेल्या काल्पनिक नफ्याच्या २५% आणि ५०% _____ (१/३ किंवा २/३) दरम्यान, तो नफा आणि तोटा खात्यात हस्तांतरित केला जाऊ शकतो.
३. असामान्य तोटा प्रक्रिया खात्यात _____ (नावे/जमा) केला जातो.
४. प्रति नग परिवर्तनीय परीव्ययात घट झाल्याने _____ (वाढ/कमी) नफा प्रमाण गुणोत्तर होईल
५. _____ (किमान/मानक) परिव्यय, CIMA द्वारे "स्थिर आणि परिवर्तनीय परिव्यय, सीमांत परिव्यय आणि उत्पादनाच्या आकारमान आणि प्रकारातील बदलांच्या नफ्यावर होणाऱ्या परिणामांमध्ये फरक करून निश्चिती" म्हणून परिभाषित केला आहे.

६. विक्री किंमत आणि परिवर्तनशील परीव्ययात प्रति नग १०% ने वाढ झाल्यावर नफा प्रमाण गुणोत्तरात बदल _____ (होईल/होणार नाही).
७. श्रम _____ (कार्यक्षमता/परिव्यय) फरक (मानक तास - प्रत्यक्ष तास) X मानक दर या सूत्राने मोजला जातो.
८. साहित्य _____ (वापर/किंमत) फरक (मानक नग - प्रत्यक्ष नग) X मानक दर या सूत्राने मोजला जातो.
९. किंमत _____ (फरक/परिव्यय) म्हणजे एका कालावधीत मानक परिव्यय आणि तुलनात्मक प्रत्यक्ष परीव्ययातील फरक.
१०. उत्पादनांची _____ (विस्तृत/संकीर्ण) श्रेणी असताना एबीसी योग्य आहे.
११. एबीसीमध्ये, उपपरिव्यय _____ (प्रमाण/क्रियाकलाप) च्या प्रमाणात वाटप केले जातात.
१२. एकाच संस्थेतील समान प्रक्रियांचे बेंच मार्किंगला _____ (अंतर्गत / बहिर्गत) बेंच मार्किंग म्हणतात.
- प्रश्न २. अ. डीईएफ मर्यादित असे उत्पादन तयार करते जे तीन प्रक्रियांमधून जाते. मार्च २०२५ महिन्यासाठी खालील तपशील गोळा केले आहेत.

२० गुण

तपशील	प्रक्रिया डी	प्रक्रिया ई	प्रक्रिया एफ
प्रस्तुत केलेले मूलभूत साहित्य (किलो)	४००	२०८	१६४
प्रति किलो मूलभूत कच्च्या मालाची किंमत (₹)	९६	९०	३५
अप्रत्यक्ष साहित्य (₹)	३५००	३५००	५०००
प्रत्यक्ष परिव्यय (₹)	३४०	४२०	४५००
मजुरी (₹)	७६८०	७६००	५०००
उपपरिव्यय (₹)	३८४०	४३२०	१५२२
सामान्य तोटा (एकूण जारी केलेले साहित्यवर %)	४%	१०%	५%
प्रति किलो विक्री भंगार मूल्य (₹)	-	६	-
पुढील प्रक्रियेत हस्तांतरित केलेले उत्पादन (%)	५०%	६०%	-
गोदामात हस्तांतरित केलेले उत्पादन (%)	५०%	४०%	१००%

प्रक्रिया खाते तयार करा.

किंवा

खालील व्यवहार मार्च २०२४ मध्ये झाला.

तपशील	₹
कच्चा माल: खरेदी	७,६०,०००
पुरवठादारांना परत केले	२०,०००
उत्पादनासाठी दिले	७,८०,०००
दुकानांना परत केले	२५,०००
उत्पादनशील वेतन	३२०,०००
अप्रत्यक्ष कामगार	२,००,०००
कारखाना उपपरिव्यय दिले	४,००,०००
विक्री आणि वितरण उपपरिव्यय दिले	३,२०,०००
उत्पादित पूर्ण माल	१७,००,०००
विक्री केलेल्या वस्तूंचा परिव्यय	१६,५०,०००
विक्री	२४,००,०००

महिन्यासाठी खालील खाती तयार करा:

- साठा लेखावही नियंत्रित खाते
- काम प्रगतीपथावर नियंत्रित खाते
- तयार वस्तू लेखावही नियंत्रित खाते
- परीव्यय लेखावही नियंत्रित खाते
- कारखाना उपपरिव्यय नियंत्रित खाते
- कार्यालय उपपरिव्यय नियंत्रित खाते
- विक्री आणि वितरण उपपरिव्यय नियंत्रित खाते
- विक्री परीव्ययाचा खाते
- नफा आणि तोटा खाते

किंवा

प्रश्न ३.ब.

२० गुण

राशी कन्स्ट्रक्शन म.ने इमारत बांधण्यासाठी कंत्राट केला. कंत्राटचे मूल्य २०,००,००० रुपये आहे जे वास्तुविशारदने प्रमाणित केलेल्या कामाच्या मूल्याच्या ८० % दराने मूल्याच्या रोख रक्कम वसूल केले जाईल. काम १/४/२०२३ रोजी सुरू झाले परंतु ३१/१२/२०२३ रोजी अंतिम हिशेब तयार करताना ते अपूर्ण राहिले. कंत्राटची तथ्ये आणि आकडेवारी अशी आहे:

सुरुवातीच्या वेळी कंत्राटसाठी आकारण्यात आलेले संयंत्र	₹.७०,०००
कंत्राटसाठी आकारण्यात आलेले साहित्य	₹.३,६०,०००
मजुरी	₹.३,७४,०००
कंत्राटवर झालेला परिव्यय	₹.९७,५००

91640

एकूण स्थापना परिव्यय रु.९२,००० होता ज्यापैकी २५% या कंत्राटमुळे झाला आहे. कंत्राटसाठी जारी केलेल्या साहित्यापैकी, रु.९,००० किमतीचे साहित्य रु.१०,००० ला विकण्यात आले. १/१०/२०२३ रोजी संयंत्रचा एक भाग (किंमत रु.५,०००) खराब झाला आणि भंगारातून फक्त रु.८०० नुकसान झाले. रु.७,००० किमतीचा संयंत्र ३१/१२/२०२३ रोजी दुसऱ्या कंत्राट स्थळावर हस्तांतरित करण्यात आला.

संयंत्राचे दर १०% प्रति वर्ष या दराने घसारा करण्यात येणार आहे.

३१/१२/२०२३ रोजी हाती असलेले साहित्य रु.३०,०००

कंत्राटदाराकडून मिळालेली रोख रक्कम रु.८,५०,०००

कामाची किंमत अद्याप प्रमाणित झालेली नाही रु.७०,०००

नफा आणि तोटा खात्यात हस्तांतरित करावयाच्या नफा किंवा तोटाची रक्कम दर्शविणारा कंत्राट खाते तयार करा.

प्र.४.अ. खालील आकडे विविध प्रकारच्या उत्पादनांच्या निर्मिती करणाऱ्या कंपनीशी संबंधित आहेत: १० गुण

तपशील	एकूण परिव्यय (रु.)	एकूण विक्री (रु.)
वर्ष संपण्याची तारीख ३१-०३-२०२४	१९८३६००	२२२३०००
वर्ष संपण्याची तारीख ३१-०३-२०२५	२१४३२००	२४५१०००

गणना करा:

अ. नफा प्रमाण गुणोत्तर

ब. निश्चित परिव्यय

क. ना नफा ना तोटा विक्री

प्रश्न ४.ब. बिस्किट उत्पादनात विशेषज्ञता असलेल्या बेकरीमध्ये १०,००० पॅकेटसाठी खालील मानके आहेत: १० गुण

प्रत्यक्ष साहित्य: २,००० किलो पीठ ₹२५ प्रति किलो दराने. थेट कामगार: ५०० तास ₹१२० प्रति तास दराने.

उत्पादन प्रक्रियेत, ५०,००० पॅकेट तयार केले गेले आणि आवश्यक साहित्य आणि कामगार खालीलप्रमाणे होते:

वापरलेले पीठ: १०,२०० किलो ₹ २४ प्रति किलो दराने. कामगार: २,६०० तास ₹ १२५ प्रति तास दराने.

गणना करा:

(अ) साहित्याच्या किमतीतील फरक

(ब) साहित्याच्या वापरातील फरक

(क) कामगार दरातील फरक

(ड) कामगार कार्यक्षमता फरक

किंवा

